

RENOVACIÓ

Setmanari Nacionalista Republicà

Any IV.—TARRAGONA, 8 Octubre de 1916.—Núm. 158.

BIBLIOTECA PÚBLICA
TARRAGONA
REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ

Rambla de Sant Joan, 50, baixos

TELÉFON, 255

Els treballs se publiquen baix la
responsabilitat de llurs autors.
No's retornen els originals.

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Trimestre 1'50 ptes.
Anuncis, a preus convencionals.

El pseudo-Aplec de Poblet

DE tants i tants mals com flagellen la nostra terra, el dels «auto-bombos» no és pas el menys insignificant, i casi que'ns atrevíem a dir que és un dels que més ens desacredita aquella austeritat catalana tan digne dels nostres avant-passats, ha esdevingut ara fatuositat i pompa que créiem nosaltres que era tan sols característica del tipo castellà, més acostumat sempre a les grans, encara que aquestes fossin aparatoses; però ens equivocàvem.

Avui, per dissort, a la gran majoria de la nostre gent li plau més bé la exhibició, l'«auto-bombo» i els cops d'efecte, que no pas el llenguatge discret i senzill, el clà i català del bon poble.

S'ha fet un abús tan gran dels homenatges, de les festes de la unitat patriòtica, de les assemblees sense assembleistes, dels àpets i dels aplecs, que ja ningú estima com a veraders aquets aconteixements quan se prodigan tan sovint i per coses tan petites com l'homenatge a un tinent d'arcalde perquè ha fet empedrar un bossí de carrer; una assemblea per a tractar de la conducta d'un conserje (fet tot just acabat de succeir); un àpet en honor d'un senyor que *promet* fer alguna cosa, i un aplec... com el de Poblet.

Deiem en el nostre nombre darrer, que per a cridar ¡Visca Catalunya! no calia anar a Poblet. Ara hi debem afegir, que per a anar a fer un aplec amb l'ànima catalana oprimida, valia més no moure's de casa.

Segons els elements organitzadors del tan esbombat Aplec, aquest tenia per objecte fer un acte de propaganda catalanista dintre les Joventuts Nacionalistes de les comarques tarragonines, cosa aquesta que si hagués sigut certa, hauria tingut el nostre modest, però franc concurs. No ha vam creure això avans, i fatalment els fets ens han hagut de donar la raó.

Prescindim ara del fracàs del Aplec pregonat pels mateixos oradors que van parlar a Poblet; ficem-nos no més amb els elements heterogenis que hi van pendre part. Les lligues de Barcelona, Tarragona i Reus; els de *Foment*, de Reus; els catalanistes de Vall i Montblanc; els nacionalistes republicans de Barcelona (una fracció); els de l'Associació Protectora d'Ensenyansa Catalana i el diputat per les Borjes, senyor Macià, i els parlamentaris regionalistes senyors Rahola (P.), Albalfull i Garriga i Massó.

Cada orador va anar per la seva banda, i mentre els uns volien afirmar alguna cosa, els altres la negaven; els uns van parlar de l'*èxit* de l'Aplec (els més joves, naturalment); els altres se van doldre del fracàs; el senyor Macià, que ens va resultant un bon bossí enigmàtic, va atacar a tots (menys an ell) sense dir que s'havia de fer per xò. En Roig i Pruna, que va voler donar una nota càlida, ben lliberal i ben catalanesca alhora, tal com la de significar la nostra simpatia per França, que lluita pel Dret, per la Raó i per la Justícia va ser cridat a l'ordre pel President. ¡I el President era en Folguera i Durán, l'ex-President de la Unió Catalanista i actualment de l'A. P. d'E. C.¡ ¡Aon hem arribat amb això de la *neutralitat* que finses els catalanistes republicans hagin d'ofegar els seus sentiments més lliures i sagrats! Lo que ha dit en Maura ¿no ho podia mani-

festar un nacionalista en un aplec de les Joventuts Nacionalistes...? ¿Per què no? Perque el President prou sabia qu'entre els components de l'Aplec no hi havia pas unanimitat de parers, ni en lo polític, ni en lo patriòtic, ni en lo nacionalista.

¿I per això s'havia d'anar a Poblet? Hi ha coses tan venerades, que la única manera de respectar-les és no volguer-les imitar mai. Aquella formidable manifestació de catalanisme quan l'acte grandiosíssim de l'entrega de la Bandera a la Unió Catalanista per la ilustre poetissa N'Agnes Armengol de Badia amb l'assistència del benemèrit «Orfeo Català»; aquells *Resposos* den Millet al nostre gran Rei En Jaume I; els *Segadors* retronjint bràus i potents mentre a fóra s'hi descapdellaba una tempestat de llamps i trons esdevenint així un acte apoteòssic, o com una visió apocalíptica de Sant Joan; aquells cants encisadors de la gran cantatriu, la Werthen, que ressonaven melodiosos i vibrants a dintre les naus profanades de Poblet éran prou remembrables per a no fer-los servir de parodia.

Si això no fos prou, i per a que's vegi que tenim també una mica de memoria, haurem de recordar que s'han complet tres anys densà que'l nostre volgut «Orfeo tarragoní» va anar a consagrar-se, artísticament, cantant la Missa del Papa Marcel·lo den Palestrina; i aquest fet, de sí prou remarcable, no va merèixer ni el més petit comentari de la premsa catalanista de Barcelona i demás ciutats catalanes, ni un modest aplaudiment als orfeonistes tarragonins, actitud aquesta prou censurable si es té en compte que nosaltres sempre hem posat la nostra ploma i el nostre desinteressat concurs a la causa noble de les reivindicacions catalanes, hagin sigut la mena que's vulga.

Recordem aquest succeir perquè ens consta que l'«Orfeo tarragoní» va concorre a l'Aplec en condicions no pas gaire envejables, per a no dir migrades.

Si l'Orfeo no hagués anat a Poblet, l'acte hauria resultat mancat de tot caliu i de tota nota de color. Consti això ben alt.

El *clou* de la festa, que era en Cambó, va fracassar també no assistint-hi aquest senyor, cosa que també donavem per descomptada, malgrat les afirmacions que en caracter d'absolutes donaven els seus incondicionals. ¿Quina causa va impedir an en Cambó a assistir a l'Aplec? No en sabem cap de fonamentada, si no és la d'assistir el «leader» regionalista a l'enterró den Vicenti, el director de *El Liberal* a Madrid; i aquest bon senyor no tenia pas res de catalanista!

Tan mateix no calia esbombar l'Aplec de les Joventuts Nacionalistes a Poblet per a fer-nos sapiguer que no vivien unides sino era en les capsaleres dels periòdics que'n parlaven.

Nosaltres, els més modestos de tots, ens estimem més llegir la poesia *Poblet* den Guimerà, que no pas els tres *Jamai* d'un diari català, a propòsit de l'excursió de referencia. En la poesia descriptiva den Guimerà hi trovem braó, catalanitat i una remembrança que con mou. En els tres *Jamai* no hi habem sapigut veure sinó que una manca de memoria que dona esgarrifança.

Nosaltres si que *jamai* habíem cregut que per a ventar-se d'una iniciativa com ho fou la d'anar a Poblet a... anar-hi a passar un dia festiu se pre-

tengués dir que s'havia d'afirmar la unió d'aquestes Joventuts Nacionalistes, que tenen més de partidistes que de catalanistes.

Si les pedres venerades del històric monastir van escoltar a alguns dels oradors de diumenge últim, a ben segur que dirien pètricamente: ¿què deu haber passat a Catalunya que ja no duen la bandera, aquella Bandera de les dones catalanes que aquí los hi van donar? ¿Què n'hauràn fet? ¿I aon deu ser el Capità, aquell capità de la cançó den Maragall que en Millet va posar en solfa?

I es debien quedar tan fredes com avans, o més refredades encara.

VEU D'ALERTA

QUAN a l'obrir les Corts, a la primavera passada, els parlamentaris regionalistes volgueren plantejar en tota la seva integritat el problema nacionalista de Catalunya, hagürem de sospitar que la seva actitud no obeïa al propòsit sincer de servir als sagrats interessos de la Patria Catalana. Devant les declaracions den Romanones acullides amb aplaudiment entusiàstic per les colles centralistes sens distinció de colors i de categories. no'ls quedava altra remei als diputats i senadors de la Lliga Regionalista que allunyar-se de la Monarquia i cercar en el camp republicà la solució de la qüestió catalana. Però la llògica no ha imperat mai en l'escola de la Lliga, i així, al venir la segona etapa parlamentaria, s'ha posat de manifest que l'aldarull nacionalista de la primera hora no era altra cosa que la preparació més o menys hàbil per a cercar transaccions de conveniencia en defensa dels egoismes barcelonins.

Ja no's parlarà a les Corts de les reivindicacions catalanes. En Cambó i en Ventosa que, segons ells havien de fer obstrucció per a fer impossible la vida del govern lliberal, ja 'platiquen amistosament amb el Ministre d'Hisenda i fins li donen facilitats a fi de que immediatament sien llei alguns dels seus projectes. El Foment de Barcelona ha declarat per boca del seu President, que no pot seguir la campanya d'estridentes i radicalismes. I mentre *La Veu de Catalunya* va baixant el tò del nacionalisme, a Madrid les forces regionalistes pacten i mercadeigen unes modificacions al projecte de llei que grava'ls beneficis extraordinaris produïts per la guerra i'l govern, com a compensació, prepara la concessió del Dipòsit Comercial a Barcelona.

Res de nou ens vé a nosaltres que no'ns hem deixat enganyar pels cants de sirena. Qui's sorprendrà, tal volta, si es que un desmesurat amor propi no'ls cega, seràn aquells elements d'aquestes comarques tarragonines no fa gaire sumats a l'estol barceloní de la Lliga Regionalista, i, principalment aquells qui diuen estimar per damunt de tot el progrés i'l pervindre de la nostra ciutat, tan catalana com les demás poblacions de Catalunya. Si de Cambó dependís, la vida i la riquesa que representa'l nostre Port, desapareixerien, i en compensació fatídica, el govern tornaria a implantar a Tarragona l'odiós impost de consums de tan trista recordança.

No fem avui més que apuntar el fet, cridant sobre d'ell l'atenció de les corporacions tarragonines. Nosaltres no podem consentir que, en nom de Catalunya, se perjudiqui a Tarragona per a beneficiar, no a un'altra població de la terra—que això nosaltres ho acceptariem si no hi hagués altre remei—

sinó per a beneficiar exclusivament interessos particulars d'uns quants comerciants i industrials de Barcelona. Estem alerta i parlarem alt i clar quan convingui, esperant tenir al costat a tots els qui sincerament han cregut sempre que les més altes reivindicacions catalanes no son incompatibles amb el dret a la vida que ningú pot negar a Tarragona.

Era un Sant que no creia en Deu

AQUEST és el comentari que posa un diari catòlic de Montevideo a la mort d'en Francesc Suñer i Capdevila, ocorreguda allí la setmana passada.

"Era un Sant que no creia en Deu" es l'epitafi millor que, gravat en lletres d'or, deuria posar-se sobre la tomba del vell federal.

"Era un Sant que no creia en Deu" l'autor de l'anatema de "¡Guerra a Deu, als reis i a la tisis!"

"Era un Sant que no creia en Deu" l'ex-ministre d'Ultramar de la República que va presidir en Pi i Margall.

"Era un Sant que no creia en Deu" l'ex-condemnat a mort per haver-se sublevat contra'ls Borbons.

"Era un Sant que no creia en Deu" l'altruista, el de tants alts sentiments humanitaris, que als 90 anys d'edat i 40 de residència a Montevideo, exercint la medicina, ha mort pobre.

"Era un Sant que no creia en Deu" el que fins el darrer alé de vida ha conveuat l'excelsa bondat i la ferma incredulitat.

"Era un Sant que no creia en Deu", frase eloqüentíssima dictada per la admiració d'un lleal adversari.

"Era un Sant que no creia en Deu", ¡quí, com ell, pogués mereixer tant hermós epitafi!

P. REDÓN.

Buenos Aires, a 21 d'Agost de 1916.

Acte de cultura i de germanor

En la "Ligue & Alliance Françaises"

FESTA altament simpática fou la donada el dilluns passat amb motiu de la obertura de classes que baix la iniciativa de la «Ligue & Alliance Françaises» se han establert per l'ensenyança gratuïta de francès i per a crear un llaç més de germanor entre un costat i altra de Pirineu, avui precisament que es quan més ho necessitem els uns i'ls altres. Nosaltres per a aprendre molt i molt de l'estimada França, la defensora de totes les llibertats; ella per que coneixen-la desterrém les patranyes i malavolenses en que'ls seus enemics, que son molts, han volgut envolcallar-la i poguem estimar-la com a germana major que és i de la que tenim que cercar moltes ensenyances profitoses.

Degudament invitats per el agent consular de França a Tarragona'l nostre benvolgut amic En Josep Merelo, encare que no vingué la invitació a les nostres mans per descuit—no creiem malavolensa d'un company en la premsa,—acudirem al acte, puix no podiem per menys, conegudes com son les nostres simpaties per la nació veïna i per als ideals de llibertat i república que representa.

En el exprés de Barcelona, arribaren a la nostra ciutat el ministre francès Mr. Marcel Charlots, encarregat per el seu govern de l'obertura, ocompanyat del viceconsul general de Barcelona Mr. Roux, éssent esperat a l'estació per el agent consular Sr. Merelo i per Mr. Julio Francillon i Mr. Agasse, professor de l'escola.

Despres de breus instants de descans en el consulat, acudirem a inaugurar l'escola que estava to-

talment adornada i per cert amb molt de gust, amb flors i banderes d'ambdues nacions i amb retrats dels principals capdevaners de les nacions aliades, entre'ls que sobresortien el del President de la República, Mr. Poincaré, i la del mai prou alabat compatriota nostre en Joffre.

A les dotze en punt, hora anunciada, i després de pendre seient les autoritats civils, militars i eclesiàstiques que hi acudiren i d'ocupar la presidència el ministre francès, Mr. Francillon en nom dels alumnes i de l'aliança, amb paraula facil, li donà la benvinguda, escoltant al acabar prolongats aplausos.

Llegí després el senyor Merelo un ben escrit discurs, en el que glosà la necessitat de la implantació d'aquestes escoles, felicitant a la colonia francesa que amb el desprendiment que la caracterisa ha sapigut implantar-la i de la que se esperen recullir molts fruits, puix garantia d'això ne son els professors que la regenteràn, Mr. i Mme. Agasse, coneguts ja dels tarragonins per fer anys que conviuen amb nosaltres i acavà per donar moltes mercès a tots els espanyols que contribuint a la creació de les escoles han donat una prova més de lo molt que estimen a la seva patria i a la seva germana la França. Fou molt aplaudit.

S'aixecà després el ministre francès, quines primeres paraules son per a felicitar-se de que l'aliança pugua haver vençut tots els obstacles per a la creació d'una escola a Tarragona que ha de servir de llaç d'unió. Feu també grans elogis de Catalunya i agrai els treballs que en prò dels desterrats i presoners francesos ha fet el rei d'Espanya. Acaba fent vots per l'unió i amistat de les dugues nacions llatines: Espanya i França i donant un visca al rei i a Espanya.

El governador civil, senyor Ayala, feu constar, dos, tres o quatre voltes (no ho recordem prou bé), que la seva assistència al acte era degut al caracter cultural del mateix, puix tot lo que siga cultura tindrà amb ell un fort defensor, emprò que no es prengué amb altre significat, puix Espanya es amiga de totes les nacions. ¡Es pot ser neutral, emprò no val a ensenyar les dents...!

Mr. Francillon donà per acabat l'acte, no sens avans donar mercès als concurrents i a les autoritats.

Després aquests foren obsequiats amb dolços i champagne, fent-se alguns brindis entre'l que sobresortí el del professor M. Agasse.

* * *

Una prova del gran èxit de la «Ligue & Alliance Françaises» es el gran nombre d'alumnes matriculats que és de 72, distribuïts en tres torns o classes de 24 cada una.

Al acabar aquestes línies hem sapigut que'n vista de la aglomeració d'alumnes i resultar el local petit, l'«Aliance» no reparant en gastos, pensa traslladar-se en local mes espaiós. Ho celebrem i rebim els senyors de l'«Aliance» i en particular l'agent consular francès Sr. Merelo la nostra mes afectuosa felicitació; s'ens oferim per tot i per tots des de'l nostre setmanari RENOVACIÓ, per a aquesta obra de cultura.

Una nota desagradable, que no volem passar per alt, fou la donada per nostres autoritats al donar el ministre francès el visca Espanya. Nosaltres creiem que per educació i cortesia solsament nostres autoritats tenien que correspondre amb un visca a França. No's dorà perque es cregué, tal volta, que era atentatori a la nostra neutralitat. No ho creiem nosaltres així; tot lo contrari i creiem que si s'atentà quelcom es a la cortesia, de la que'n volen ésser tan aimants els espanyols i per això i com a desagravi i unint-nos al pensar de casi tots els concurrents al acte, donem un

VISCA LA FRANÇA!, a la que desitjem es lliuri ven prompte d'opresors.

X.

Homenatge a l'Anton Isern Arnau

EL proper diumenge, dia 15, tindran efecte a la vila d'Alcover varis actes dedicats a la memoria del qui fou inspirat i pulcre poeta N'Anton Isern Arnau, fill d'aquella vila.

Hem rebut atenta tarja de convit que'ns ha remès la comissió, i que estimem moltíssim.

L'homenatge se celebrarà d'acord amb el següent programa:

A les tres de la tarda: Descubriment d'una lápida en la casa ont nasqué l'homenatjat.

A les quatre: Sessió necrològica en el saló d'actes de la societat «Círculo de Amigos», en la que hi pendrán part, entre altres, els distingits escriptors Maria Doménech de Cañellas, Emili Guanyabéns, Josep Aladern, Joan Puig i Ferrer, Plàcid Vidal, Josep M.ª de Sucre, Joan Ferraté, J. Sardá i Ferrán, Francesc Rossell i Josep M.ª Francés.

En el número vinent publicarem una vibrant poesia del malaguanyat Isern, per a contribuir al homenatge que se li dedicarà.

MARGINAL

Els projectes econòmics

VERITABLEMENT, la novetat del dia, la nota sortint dels moments actuals és, sens dubte algun, la presentació que ha fet el Ministre de Hisenda, a les Cortes espanyoles, de aquesta colla de projectes econòmics que han estat precedits de un gros rebombori, causat pel sol anunci dels mateixos, i del qual se esperava un capgirament total i radical del sistema que suara està seguint-se.

Més, tot seguit d'ésser presentats i llegits i per tant coneguts publicament, hem pogut veure, en el nostre modest entendre, que aquelles reformes no les veuríem pas establertes puix que era massa gran el canvi, i no era possible de cap manera, poguer-se portar a la pràctica, ja que en el esmentat capgirament ne surtien perjudicats els interessos de moltíssima gent, interessos particulars i també els "creats" que son els pitjors, per constituir per a ells lo mes sagrat.

I diem que no podem creure en la efectivitat de aquestes reformes perque els cridats a donar exemple, els cridats a vetllar per la vida del país i per tant els cridats a aprovar els mentats projectes econòmics no ho farán, puix que primer que tot i per damunt de tot, estan els interessos particulars, de sí mateixos, i dels partits polítics a que pertanyen. Heu's-aquí tot; el excés de partidisme farà que mai, absolutament mai, se puguin portar a cap canvis que, com els de aquesta especie econòmica, de mica en mica podien portar a la regeneració del sofert país!

Que hi ha qui en dubte de aquestes afirmacions? No dirém que no hi siguin i sens por a equivocar nos, puix que aquí a Catalunya ben aviat se veuen els qui laboren en profit nostre o els qui al revés, i creient-se beneficiar-nos, trevalen d'acord amb els governants espanyols sempre que poden, encare que sigui menester anant-ho pidolant, com qui demana caritat com ha efectuat darrerament, tantost se han llegit aquests projectes, el "leader" de la Lliga prop del govern, salvant aixís aquella actitud de intransigència en que se havia col·locat la minoria regionalista.

I això ha ocorregut ara, després de aquells anuncis de gran batalla, després de haver gastat moltes municions que era menester aguardar les per a millor ocasió per a seguir aquell camí que semblava haver emprés la Lliga quan feu les videntes manifestacions nacionalistes últimes, les quals com ja preveiem han resultat "fules" per al esdevenir de Catalunya, com aixís resulta sempre la feina dels regionalistes i sempre ho resultarà mentre la Lliga no se situi en els mateixos llocs que havia anunciat i deixant aquell objectiu tant estimat per a ella, com es el de col·laboració a la política dels governs centralistes.

PÓL·LUX.

Recollint una crida

El nostre bon amic H. Nadal i Mallol, ànima de la fundació del periòdic nacionalista català *Resurgiment*, que ara ha vist la llum a Buenos Aires, publica, en el primer número d'aquell nostre confrare, una crida que nosaltres volem recollir per tal d'ajudar a la divulgació del fi que el nostre amic i altres catalans de l'Argentina persegueixen.

En Nadal i Mallol diu:

ALS ESCRIPTORS DE CATALUNYA

Recollint, ben agraçosament per cert, les innumbrables opinions emeses per distingits compatriotes, amb motiu de la publicació de *Resurgiment*, a vosaltres, homes de Catalunya, escriptors de la patria, a tots els que teniu fè en l'esdevenidor del nostre poble, em dirigeixo, gonflat el pit d'entusiasme, anc que amb el cor compungit per un presentiment: la temença de que el prec que us vaig a fer, en nom dels catalans de l'Argentina, no tingui eficàcia, pels pocs mèrits de qui aquestes ratlles signa.

Voldríem que compreguessiu l'esforç, el miracle que suposa la publicació d'aquesta Revista. No és possible explicar-vos-el, perquè sortiríem de la norma que ens hem traçat.

A Catalunya, s'ignora la veritable situació dels catalans d'Amèrica. No és possible fer-se ben bé càrrec de la fecció com actuem, i, si algunes vegades rebeu noves agradoses, no vol dir això que, dintre la esfera del nostre actuar, no passem un calvari.

Hem de lluitar contra uns factors tan oposats a la nostra peculiar manera d'ésser, que, solament per la ferma voluntat que ens mou, perquè sentim l'esperit disposat a rebre els desenganys més cruels, en holocauste a la finalitat patriòtica que persegüim, no ens fem endarrera; i, si bé qualques voltes notem els efectes d'una depressió d'ànim, no obstant, la més lleu reacció que es manifesta dins la nostra vida col·lectiva ens retorna l'ardor i l'entusiasme, i tornem a ésser els lluitadors de sempre, humils, però abnegats i sincers.

La nostra grosadía ens ha portat a una empresa superior a les nostres forces. Però nosaltres, que tenim fè en Catalunya, no hem dubtat un sol moment, confiant en la col·laboració dels homes que de l'amor a la patria n'han fet un culte.

A ells ens dirigim, als que creguin en el valor de l'acció dels catalans allunyats de la patria; als definidors de la personalitat de Catalunya; als sembradors d'ideals; als escriptors tots, siguin les que siguin les seves creences, de la esquerra o de la dreta, del mig o de les vores, lliberals o conservadors, futuristes o tradicionalistes, mentre avantposin a totes les coses el sagrat amor a la patria. A tots ens adreçem en cerca d'una almoïna espiritual! Feu-nos la gràcia d'escriure quelcom per als catalans d'Amèrica! Envieu-nos, de tant en tant, treballs que ens orientin, lletres que ens parlin dels problemes vitals que commouen la consciència del poble català, dels progressos morals i materials de la nostra Catalunya, de tot el que hi significa vida i moviment. No us demanem pas gran cosa... Només que us recordeu de nosaltres: que penseu en la Catalunya que viu fóra de la patria, i que, en les penuries de l'exil, no oblidem un sol instant la terra que ens vegé naixer, i ens dalim esperant la hora anhelada del retorn! Recordeu's-en! Aquest prec us el fem amb tota la vehemència d'un clam desesperat!... Penseu que això que us demanem obeeix al desig de millorar la condició sociològica dels vostres germans de patria, d'orientar els convençuts i de convèncer els escèptics, catalans tots que sofrim la influència nociva de l'ambient en que vivim, que ens desnacionalitza, que ens descatalanitza...

Resurgiment s'honorarà publicant tots els articles que se li remetin, donant-los la preferència.

GLOSA

VIII

Dels destructors de jolells arqueològics

CERTAMENT dona goig el veure com en diferents indrets d'Espanya se fan excavacions i's descobreixen i desenterren muralles, teatres, termes i en general construccions romanes.

I quina impressió ens portarà el veure com a Tarragona un jorn se colga de terra i escombreries el teatre de la Augusta Tarraco; i un altre dia les autoritats no solament no ho proibeixen sino que donen l'ordre per a que's destrueixi un bocí de muralla a fi de construir-hi en son lloc i al costat dels rests, una flamant casa de mahó i argamassa: per a que's substitueixi pels colors ornamentals del «pintor de brocha» el de *rose sèche* com diu Chateaubriand que sols donen els segles... per a que's vegi amb en Roderic Caro «cuanta fué su grandeza y es su estrago...!!»

Germans, fills de la Augusta Tarragona! ¿No plorarém amb el cor de veure-ho? I si no tenim força per a impedir-ho no demanarém ajud als germans de tota la Marca Hispanica?

WR.

Un tarragoní il·lustre

D. Ramón Sardá

EL dia 24 del passat Agost, morí a Buenos Aires un fill de Tarragona, qual nom encapsala aquestes ratlles. Per tractar-se de un tarragoní il·lustre que sapigué conquerir un nom i varis llocs de distinció allà, aixís com un excelent posició puix la seva fortuna passava de un mil·lió de pesos, en les terrés argentines, copiém de un rotatiu de Buenos Aires lo següent, a fi de que nostres llegidors i Tarragona s'en fassin eco.

Diu aixís:

«La colectividad española, y muy especialmente los círculos industriales y comerciales, recibirán con general sentimiento la noticia de la desaparición de uno de sus exponentes más activos, D. Ramón Sardá, ocurrida ayer.

Se unían en el extinto condiciones de perseverancia y acción, y una fe inquebrantable en los destinos de nuestro país, que era el suyo de adopción, pues había constituido en él su hogar.

La iniciación de sus actividades comerciales fué modesta, y podría afirmarse penosa, dado el incipiente estado del comercio del interior en la época en que el Sr. Sardá arribó a nuestro país.

Però como dejamos dicho, su espíritu emprendedor se sobrepuso a todos los inconvenientes y pudo así años después de establecerse en Concordia, ver surgir la importante empresa comercial que giró mucho tiempo en aquella ciudad bajo la firma social Coll, Sardá y Compañía.

Nuevas orientaciones, y el deseo de ensanchar el campo de sus actividades, le trajeron a la metrópoli, que bien pronto le contó entre sus hombres de negocios más emprendedores, llegando a formar parte de diversas e importantes sociedades capitalistas.

Fué por aquella época que su nombre fué solicitado para formar parte del grupo de caballeros representativos de la colectividad que llevaron a cabo la fundación del Banco Español, establecimiento cuya presidencia ejerció durante un período el señor Sardá, demostrando en ese cargo las condiciones que le habían destacado con acentuados relieves entre sus connacionales y en nuestros círculos bursátiles y comerciales.

La Sociedad Española de Beneficencia, que él presidió también, dejando en ella las huellas de su acción eficaz, tuvo en el extinto uno de sus más decididos protectores.

El voto de sus consocios en la cámara de comercio española le llevó a ejercer la presidencia de esta institución, habiendo además pertenecido el señor Sardá a numerosas instituciones de socorros mutuos de la colectividad.

Però donde fué más fácil apreciar sus condiciones de laboriosidad, en razón del carácter mismo de la función que desempeñó, fué en el cargo de comisionado en el gobierno municipal, para el que fuera nombrado por el general Roca en su segunda presidencia.

Su vida deja la enseñanza de una consagración permanente al trabajo, que no excluyó por cierto el culto de muchos afectos, y su muerte ocurrida a los 86 años, cuando se hallaba retirado de toda actuación, ha de suscitar una demostración elocuente de pesar, en la ceremonia de las exequias que se celebrarán hoy.»

NOVES

Rebuda la visita de l'amic En Josep Badía, supervivent del «Príncipe de Asturias», el qui ens ha portat efectuosos records i una forta abraçada de l'amic de l'ànima el patriota tarragoní En Pere Redón.

L'amic Badía ens ha expresat el seu agraïment profund per al senyor Redón, i aixís mateix ho fem constar per a satisfacció d'amdós amics.

Nosaltres, que coneixém an en Redón des de tants anys i que per tant no ignorem el seu patriotisme i amor humanitari, no ens hem extranyat de tot quant va fer en obsequi del naufracs del «Príncipe de Asturias» i no per això hem de deixar avui d'aprofitar l'ocasió per a renovar-li les nostres simpaties i felicitar-lo coralment per la obra verament patriòtica i liberal que ve realitzant des de l'Argentina, i bona prova de lo que diem ne son els nombrosos articles que traçats per la seva valiosa ploma, vé publicant *RENOVACIÓ* amb delectansa de tots els llegidors.

L'últim quadern de *La Lectura Popular*, publica la joguina en un acte «La reina de les criades» del malaguanyat poeta En Francesc de S. Vidal.

Tarragona : Imp. Llorens i Cabré : Fortuny, 4

ANTIGUA CERRALLERIA - de la - Vda. de Baldomer Baró Plaça del Rei, 7 i 10

Se construeixen tota classe de panys de seguretat, bàscules, romanes, portes ondulades, i tot el ram de cerralleria artística, etc., baix la direcció den

PAURUIZ

Sastrería de
Francesc Gabriel

La casa de mes novetat :: Trajos a medidas de 40 pessetas :: Perfecció i economia

Plaça de la Font, 14
TARRAGONA

Societat de socors mutuels TARRAGONA I SA PROVINCIA

dels cassos de malaltia, vellesa, invalidesa, viudetat i mort
Inscrita en el Govern Civil i en la Comissaria general
de Segurs, segons mana la Llei.

Director facultatiu: **DR. RABADA**
Per a més informes dirigir-se al domicili social:
Rambla St. Joan, 90, pral. De 10 a 12 i de 5 a 7.

CLÍNICA I CONSULTORI PER A LES MALALTIES DE LA DONA

Vies urinaries, Cirurgia operatoria, parts electroterapia i analisis micro quimic d'orina i productes patològics.
Sero-Reacció de Wassermann.— Aplicació del 606.

BAIX LA DIRECCIÓ DEL DR. RABADA

Ex-intern de l'Hospital de la Santa Creu, ex-ajudant de la Policlínica del Dr. Fargas i Melge
de les Cases de Socors de Barcelona

Consulta de 10 a 12 i de 5 a 7. — Per a obrers, de 7 i mitja a 8 i mitja nit. — Per a'ls pobres, franca
dilluns, dimecres i dissapte de 12 i mitja a 1 i mitja.

Rambla de Sant Joan, 90, entressol. — TARRAGONA

HIMALAYA

El rei dels
licors estomacals

FABRICANTS:
Fills de Joan Vilá Granada

MARCA REGISTRADA

Gran Diploma d'Honor en
l'Exposició
de Buenos Aires.

Demanèlo en els cafés i pasteleries

Indicat per a casaments,
batetjos i banquets

Sastreria

Novitat

= DE =

Lluís Montserrat

PORTALET, 1

PLASSA DE LA FONT, 51

TARRAGONA

Casa Lliteras

Recomana al públic
sos acreditats Cafés

Torrefacció diaria

Gran assortit de articles
del ram de ultramarins.

Garantia absoluta amb la
calitat dels seus géneros.

Servei a domicili

MAJOR, 3

TARRAGONA

STOCK

Michelin i Dunlop

Accessoris i peces soltes per a
Bicicletes,

Motocicletes
i Automovils

Oils lubricants, betzines i bujies.
Vulcanització i venda de Neumàtics
i càmares per a tota classe de
Autos

Despaix i Exposició: MASDEU i C.^a

Unió, 32 :: Teléfon 259

Garage: Unió, 45

TARRAGONA

COLMADO CENTRAL

FREDERIC MIRET

Fruites fresques, embutits, fiam-
bres, conserves, vins, xampany
:: i tota classe de comestibles ::

UNIÓ, 28 — TELEFON 245

TARRAGONA

PAPERERIA I EFECTES D'ESCRITORI

JOAN M. PIÑOL

Unió, 1 — TARRAGONA — Telefon 181

Gran assortit en llibres ratllats de totes menes i tamany : Escribanies : Plu-
mes Stilogràfiques : Pesa-carres : Copiadors, etc : Gran novetat en pitja pa-
pers amb rellotje veritat : Postals de totes menes i albums per a les mateixes.

PREUS SUMAMENT BARATOS

MENJADORS DEL JARDÍ

FRANCISCO LÓPEZ

AUGUST, 15, I COMTE DE RIUS, 16

TARRAGONA

Se serveixen cuberts des de 1'50 pessetes en
endevant i a la carta.

Hospedatges per temporada a preus con-
vencionals.

: Habitacions amb llum elèctrica :

Hotel Internacional

Recentment inaugurat

Confort modern

COMTE DE RIUS, 17

I AUGUST, 26

TARRAGONA

Petit Versailles

Bar de Moda

Refrescos - Cafè - Li ors - Dolços

Explendit servei
de Restaurant:

Piano elèctric - Overt dia i nit

Rambla San Joan, núm. 49

Teléfono, 242

Tarragona

FRANCISCO COCA

Lo millor en comestibles

RAMBLA CASTELAR, 24

Corbates

i articles per a home
Gilabert Germans

PREUS BARATOS

Pere Lloret

Corredor Beial de Comers

Apodaca, 9

Sabateria

"La Mariposa"

= DE =

Joan Domenech

Calçats econòmics,
a mida i de luxe.

PREUS FIXOS

Grans existències
de totes mides i
classes.

Carrer Major, 2

Tarragona

Fàbrica de Braguers

Aparatos Ortopèdics

(TRENCATS)

EL BRAGUER-ARTICULAR-REGU-
LADOR sistema MONTSERRAT es
el més pràctic i modern per a la re-
tensió i curació de les hernies per
cròniques i rebel·des que siguin.
Grans existències de BRAGUERETS
DE GOMA per a la radical curació
de les hernies de la infancia i tot lo
concernent a Cirurgia i Ortopèdia.

ESPECIALITAT

EN LA CONSTRUCCIÓ
DE FAIXES VENTRALS

CASA MONTSERRAT

UNIÓ, 34 — TARRAGONA

MOSTELLE

(RAIMOST)

Suc de raims sense alcohol

The Grape Juice Co. L^d

Londres i Tarragona

El Vermouth més
higiènic

Un excelent refresc

El millor aliment en les
malalties i convales-
cencia

Se ven per tot arreu

FERRETERIA MALLOL

Bateria de cuina :: Eines de totes classes :: Articles per
a magatzems de vins i olis.

Objectes per a regals — — Articles per a Sports

Sant Agustí, 9 i 11. — Tarragona